

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

Den 7. februar 2024
Sagsnummer: 2024-314

./.

Til udvalgets orientering fremsendes hermed grundnotat om Kommissionens forslag til ændring af Kommissionens forordning (EU) nr. 2023/915 for så vidt angår maksimalgrænseværdier for melldrøjealkaloider i korn til fødevarer (komité-sag).

Forslaget forventes sat til afstemning i den stående komité for planter, dyr, fødevarer og foder den 27. februar 2024.

Forslaget vil umiddelbart ikke påvirke beskyttelsesniveauet i Danmark neutralt, men vil dog udskyde den potentielle styrkelse af beskyttelsesniveauet, der ligger i den nuværende forordning, idet der gives en længere overgangsperiode til erhvervet.

Regeringen agter at støtte Kommissionens forslag om udskydelse af reduktionen af grænseværdier for melldrøjealkaloider.

Jacob Jensen

/

Jesper Wulff Pedersen

Den 5. februar 2024
FVM 331

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens forslag til ændring af Kommissionens forordning (EU) nr. 2023/915 for så vidt angår maksimalgrænseværdier for meldrøjealkaloider i korn til fødevarer (komité sag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremsat forslag om ændring til forordning (EU) nr. 2023/915 af 25. april 2023 om maksimalgrænseværdier for bestemte forurenende stoffer i fødevarer og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1881/2006 (komité sag). Forslaget vedrører en udskydelse af en reduktion af allerede vedtagne grænseværdier for meldrøjealkaloider fra 1. juli 2024 til 1. juli 2027. Reduktionen skulle ske for at øge forbrugerbeskyttelsen. Forekomsten af meldrøjealkaloider afhænger blandt andet af klimaet (varme og fugt), men også af kornsorten, hvor rug er mest angrebet. Da danskerne har et højt indtag af rugbrød, har man i Danmark teoretisk set også en risiko for en høj eksponering. Udskydelsen sker på grund af data fra Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA), der viser, at reduktionen af maksimalgrænseværdierne på nuværende tidspunkt vil betyde, at 20 pct. af hvede og rug på europæisk plan ikke vil kunne overholde de lavere grænseværdier. Der kan være variation fra år til år samt geografisk variation, så nogle år kan der være mere end 20 pct. der ikke overholder grænseværdierne i nogle områder. Forslaget vurderes ikke at påvirke det nuværende beskyttelsesniveau i Danmark og i EU. Forslaget vil dog udskyde den potentielle styrkelse af beskyttelsesniveauet, der ligger i den nuværende forordning, idet der gives en længere overgangsperiode til erhvervet. Forslaget forventes sat til skriftlig afstemning i forbindelse med møde i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoPAFF) den 27. februar 2024. Regeringen agter at støtte forslaget.

Baggrund

Kommissionen har fremsat forslag til ændring til forordning (EU) 2023/915 af 25. april 2023 om maksimalgrænseværdier for bestemte forurenende stoffer i fødevarer og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1881/2006. Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 2(2) i Rådets forordning (EØF) nr. 315/93 af 8. februar 1993 om fællesskabsprocedurer for forurenende stoffer i levnedsmidler.

Forslaget behandles i en forskriftsprocedure med kontrol i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoPAFF). Såfremt der er kvalificeret flertal for forslaget, forelægger Kommissionen –

med henblik på legalitetskontrol – forslaget for Rådet og Europa-Parlamentet, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for tre måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget, eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen. Opnås der ikke kvalificeret flertal i Den Stående Komité, forelægger Kommissionen sagen for Rådet, der udtaler sig med kvalificeret flertal inden for to måneder. Kommissionen underretter samtidig Europa-Parlamentet. Hvis Rådet vedtager forslaget eller ikke udtaler sig inden for fristen, skal forslaget sendes til Europa-Parlamentet til legalitetskontrol. Kommissionen vedtager forslaget, hvis Europa-Parlamentet ikke inden for en frist på fire måneder har gjort indsigelse mod forslaget.

Forslaget forventes sat til afstemning i Den Stående Komité for Planter, Dyr, Fødevarer og Foder (SCoP-AFF) den 27. februar 2024.

Formål og indhold

Meldrøjealkaloider er svampegiftstoffer/mykotoksiner, som findes i korn – særligt rug. Meldrøjealkaloider kan forårsage sammentrækning af blodårerne, hvilket reducerer forsyningen af blod til lemmerne. Indholdet af meldrøjealkaloider kan reduceres i kornet ved rensning/sortering på møllerne på basis af vægtfylde og/eller farve. Meldrøjer (de kornlignende legemer som indeholder meldrøjealkaloider) går dog let i stykker, hvorved alkaloiderne spredes ud i kornet, hvilket vanskeliggør en effektiv sortering.

Rug er den kornsort, som oftest angribes af meldrøjer efterfulgt af hvede. Maksimalgrænseværdier for denne type kemiske forureninger baseres på ALARA-princippet (As Low As Reasonably Achievable), altså de niveauer, som man med rimelighed kan opnå med god landbrugsmæssig praksis og god fremstillingsmæssig praksis. Det vil typisk være ud fra en målsætning om, at 95 pct. af partierne skal kunne overholde grænseværdierne, mens 5 pct. vil overskride grænseværdierne. Dette er kompromisset mellem det praktisk opnåelige og det sundhedsmæssigt tolerable for at sikre markedsforsyningen.

Grænseværdierne for meldrøjealkaloider forholder sig til askeindholdet i nogle kornsorter. Et højt askeindhold er et udtryk for, at produktet er meget groft (fuldkorn). Hjemmelavet grød til spædbørn vil typisk blive fremstillet af mel med et lavt askeindhold, for at produktet ikke skal være meget groft at spise.

Fødevarekategori	Maksimalgrænseværdi for meldrøjealkaloider, jf. forordning 2023/915 (mikrogram/kg)	Forslagets maksimalgrænseværdier for meldrøjealkaloider (mikrogram/kg)
Formalede produkter af byg, spelt og havre (med et askeindhold lavere end 900 mikrogram/100 g)	100 indtil 1. juli 2024 50 fra 1. juli 2024	50 fra 1. juli 2024
Formalede produkter af hvede, (med et askeindhold lavere end 900 mikrogram/100 g)	100 indtil 1. juli 2024 50 fra 1. juli 2024	100 indtil 1. juli 2027 50 fra 1. juli 2027
Formalede produkter af rug samt produkter markedsført direkte til forbrugerne	500 indtil 1. juli 2024 250 fra 1. juli 2024	500 indtil 1. juli 2027 250 fra 1. juli 2027

Der er gældende grænseværdier for meldrøjealkaloider. Disse er for visse produkttyper fastsat som en to-trins proces. Dette betyder, at grænseværdierne, som er gældende på nuværende tidspunkt vil blive reduceret fra 1. juli 2024. Dette var for at give de europæiske kornproducenter tid til at reducere indholdet af meldrøjealkaloider i kornprodukter i en forventning om, at indholdet ville falde inden høsten

2024. Data på europæisk plan fra Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) viser nu, at indholdet er faldet i byg, spelt og havre, men at ca. 20 pct. af rug og hvedeprodukter på europæisk plan ikke vil kunne overholde de kommende grænseværdier. Der kan være variation fra år til år samt geografisk variation, så nogle år kan der være mere end 20 pct. i nogle områder, der ikke overholder grænseværdierne. Da der også er andre kemiske forureninger i korn, som kan være udfordrende, anses en ikke-overholdelsesrate alene for melldrøjealkaloider på 20 pct. at være meget højt i forhold til at sikre forsyningen af hvede og rug på det europæiske marked. Derfor foreslår Kommissionen, at datoen for ikrafttrædelse af de lavere grænseværdier udskydes med tre år til 1. juli 2027. Den ekstra tid giver mulighed for f.eks. at udvikle på mere resistente sorter eller forbedre sortering på møllerne.

Især de nordligste EU-medlemsstater har data, som viser højt indhold af melldrøjealkaloider i rug samtidig med, at de samme medlemsstater har et højt indtag af rug fra bl.a. rugbrød.

Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) har tidligere vurderet, at indtaget af melldrøjealkaloider er højt i lande med et højt indtag af rugbrød og rugprodukter. Det gælder f.eks. Danmark. EFSA konkluderer, at det gennemsnitlige kroniske indtag af melldrøjealkaloider i EU ikke indikerer en toksikologisk bekymring (det tolerable daglige indtag (TDI) overskrides ikke). Ligeledes konkluderer EFSA, at akut indtag af melldrøjealkaloider ikke indikerer en toksikologisk bekymring. Den akutte referencedosis er en beregning af den mængde af et stof i en fødevarer, der kan indtages i en periode på 24 timer eller mindre uden mærkbar sundhedsrisiko for forbrugeren. Den akutte referencedosis overskrides kun marginalt blandt børn i alderen 1-3 år, der har det højeste indtag af melldrøjealkaloider beregnet ud fra de europæiske forbrugere. EFSA udtrykker dog en usikkerhed i forhold til, at vores eksponering kan være større grundet indtag af melldrøjealkaloider fra fødevarergrupper, hvor der mangler analyseresultater. Dette kan altså betyde en underestimering af indtaget.

DTU Fødevarerinstittet har tidligere bemærket til de nuværende grænseværdier, at under forudsætning af, at grænseværdierne for melldrøjealkaloider overholdes, så vurderes det, at de nuværende grænseværdier vil sikre, at danske forbrugeres eksponering holdes under det tolerable daglige indtag (TDI), og i stort omfang sikre, at forbrugerne ikke udsættes for overskridelser af den akutte referencedosis. Der er dog enkelte undtagelser, hvor grænseværdierne ikke er helt dækkende. Blandt de yngste spædbørn (5 til 8 måneder) med et stort indtag af hjemmelavet grød lavet på fuldkorn, kan der forekomme mindre overskridelser af den akutte referencedosis. Det vil kræve en grænseværdi på 125 mikrogram melldrøjealkaloider/kg, hvis man skal være sikker på at undgå overskridelser (100 mikrogram/kg hvis 99 pct. af spædbørnene skal beskyttes). Den nuværende grænseværdi på 500 mikrogram melldrøjealkaloider/kg vil sikre, at forbrugere af brød ikke overskridere den akutte referencedosis, men ikke hvis brødet anvendes til hjemmelavet spædbørnsgrød (øllebrød). Den senere ikrafttrædelse af en grænseværdi på 250 mikrogram/kg vil give en bedre beskyttelse af spædbørn, der får hjemmelavet øllebrød fremstillet på brød lavet af rugmel. DTU Fødevarerinstittets vurdering er baseret på, at et barn spiser alle tre hovedmåltider på en dag som øllebrød, hvilket må anses som en konservativ tilgang.

Fødevarerstyrelsen er enig med DTU Fødevarerinstittet i, at det vil være bedst for forbrugerbeskyttelsen, hvis maksimalgrænseværdierne kan reduceres, men bemærker dog, at markedsforsyningen også skal sikres. Fødevarerstyrelsen bemærker i øvrigt, at myndighederne i Danmark anbefaler, at spædbørn tidligst skal have anden mad end modermælk/modermælkserstatning ved 4 måneder, men det er bedst at vente, til spædbarnet er 6 måneder. Anden mad kan i begyndelsen være grød af majsme, hirseme og boghvedeme, da det giver en meget findelt, blød og cremet konsistens. Havregrød, øllebrød og fuldkornsgrød er eksempler på grød, som kan gives til børn fra 6 måneder, så de kan vænne sig til at bearbejde føden i munden, når de går fra modermælk til grød. Produkter med et askeindhold højere end 900 mg/kg er meget fiberholdigt og groft, så det vil typisk ikke være denne type mel, som man vil anvende til mad til spædbørn.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt sagen som et led i forskriftsproceduren med kontrol med henblik på legalitetskontrol.

Nærhedsprincippet

Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet der er tale om gennemførelsesbestemmelser til en allerede gældende retsakt.

Gældende dansk ret

Grænseværdier for bestemte forurenende stoffer i fødevarer reguleres af EU-Kommissionens forordning (EU) nr. 2023/915 af 25. april 2023 om maksimalgrænseværdier for bestemte forurenende stoffer i fødevarer og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1881/2006. Ændringen vil være direkte gældende i Danmark.

Konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget har heller ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller for EU's budget. Forslaget skønnes heller ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser. Ligeledes medfører forslaget ingen nævneværdige administrative eller erhvervsøkonomiske konsekvenser for erhvervslivet, da forslaget indeholder en udsættelse af allerede vedtagne regler. Forslaget vurderes ikke at påvirke det nuværende beskyttelsesniveau i Danmark og i EU. Forslaget vil dog udskyde den potentielle styrkelse af beskyttelsesniveauet, der ligger i den nuværende forordning, idet der gives en længere overgangsperiode til erhvervet.

Høring

Sagen har været i høring på høringsportalen.

DI Fødevarer bakker op om forslaget og finder, at udskydelsen er en fair tidsramme.

DAKOFO bakker op om udskydelsen. Det er afgørende for DAKOFO, at der foreligger en mulighed for at analysere disse stoffer hurtigt og effektivt, inden grænserne træder i kraft. Disse løsninger er på vej, men er stadig ikke modne til at kunne understøtte erhvervet. Findes der ikke løsninger på at kunne måle hurtigt og effektivt, må handel med f.eks. fødevarerug forventes at blive meget forsinket, da partier skal laboratorieanalyseres, inden de f.eks. hentes ved en landmand og køres til møllen. Ligeledes fordeler meldrøjere sig ujævnt i en kornstak, og der er derfor behov for at flytte kornet for at få en så korrekt måling som muligt.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater.

Regeringens generelle holdning

Forslaget vurderes ikke at påvirke det nuværende beskyttelsesniveau i Danmark og i EU. Forslaget vil dog udskyde den potentielle styrkelse af beskyttelsesniveauet, der ligger i den nuværende forordning, idet der gives en længere overgangsperiode til erhvervet. Da de planlagte reduktioner fra 1. juli 2024 ville betyde en kassationsrate på ca. 20 pct. for rug og hvede, og da der også er andre kemiske forureninger i korn, som kan give udfordringer, vil det være problematisk for markedsforsyningen med en så høj ikke-overholdelses rate. Regeringen finder det væsentligt, at grænseværdier fastsættes på baggrund

af videnskabeligt baserede risikovurderinger foretaget af EFSA. Ligeledes finder regeringen det væsentligt, at grænseværdier i EU for forurenende stoffer skal bidrage til at øge forbrugersikkerheden. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.